

EKVÁDOR

SAN LORENZO

**DARUJME
VZDELANIE
A REMESLO
CHUDOBNEJ
MLÁDEŽI
V EKVÁDORE**

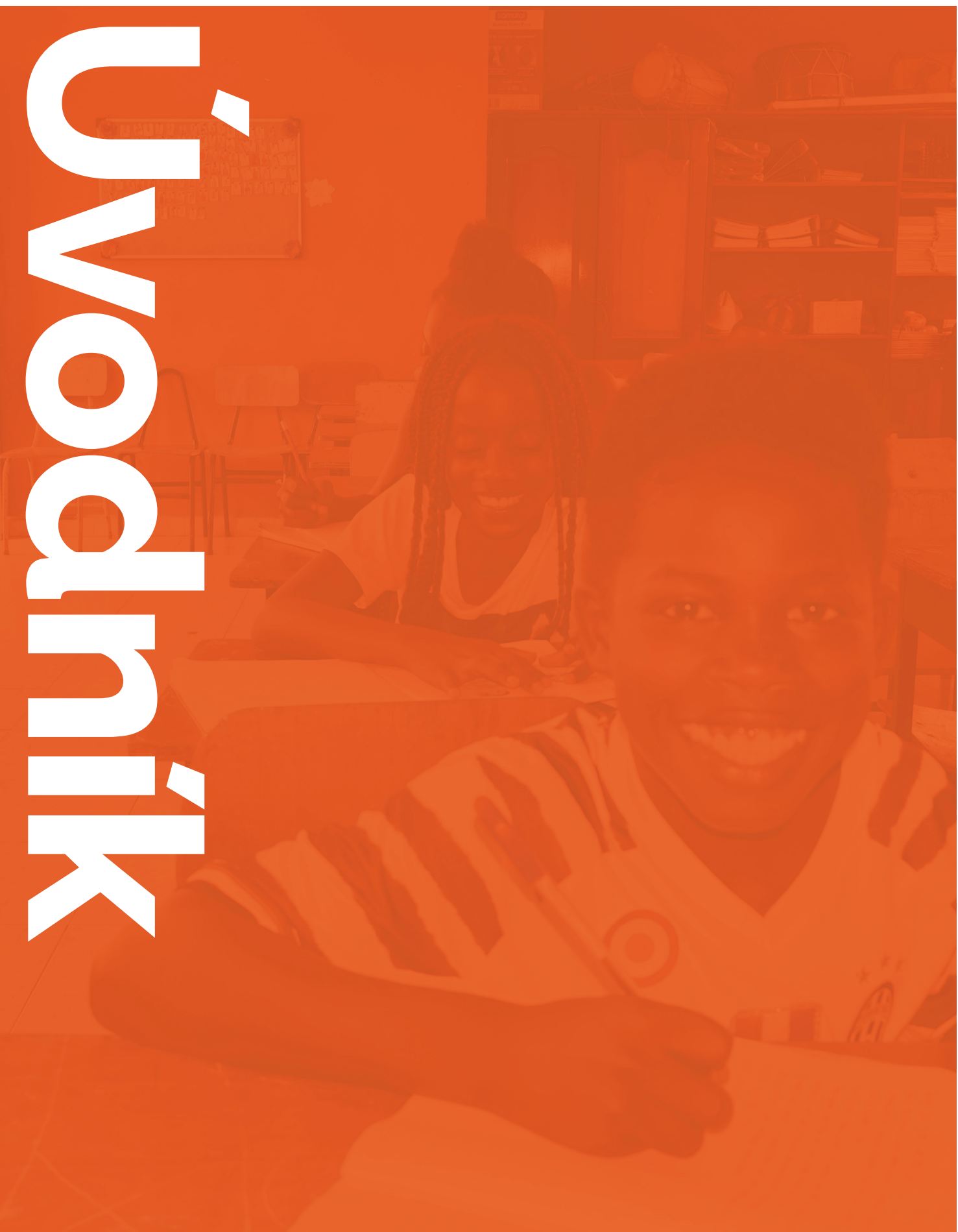

SAVIO
PRIESTOR PRE ŠÍRENIE DOBRA

Tehlička

Úvodník

Milí čitatelia, držíte v rukách novú jubilejnú 20. brožúru k Tehličke 2025 pre Ekvádor, ktorá Vás bude sprevádzať počas nasledujúcich týždňov pôstneho obdobia.

Tak, ako nás tento čas vyzýva ku konkrétnym skutkom lásky, aj naše občianske združenie SAVIO prináša už po dvadsiatykrát možnosť aktívne pomáhať počas pôstneho obdobia. V tento jubilejný ročník Tehlička pomáha saleziánskej misii v ďalekom San Lorenzo na pobreží Tichého oceánu. Zároveň je tento ročník výnimočný aj tým, že si pripomíname 150. výročie prvej misijnej expedície, ktorú vyslal sv. don Bosco do Južnej Ameriky.

Cieľom tohtoročnej verejnej zbierky Tehlička je pomôcť vybudovať na saleziánskej misii v San Lorenzo priestor, kde sa budú môcť deti a mladí ľudia tejto chudobnej časti Ekvádora vzdelávať, získať odbornú prax a pomoc pri zakladaní svojho vlastného podnikania. V oblasti, kde sú vyhliadky na čestne zarobené peniaze minimálne, je táto pomoc neoceniteľná.

V misijnej oblasti žijú najmä Afroekvádorčania, potomkovia bývalých otrokov. Misia v San Lorenzo je známa vysokou mierou chudoby. Deti žijúce na ulici sú denne vystavované nebezpečenstvu násilia a pôsobeniu zločineckých skupín, najmä kvôli blízkosti hranice s Kolumbiou.

Tak, ako don Bosco pôsobil medzi chudobnou mládežou v Taliansku, jeho nasledovníci, Saleziáni dona Bosca, sa tu dnes snažia čeliť podobným výzvam. Pomáhajú miestnej mládeži a ich rodinám prostredníctvom opatrení na zabránenie násilia páchaného na deťoch a dospievajúcich. Tehlička 2025 podporuje misiu v San Lorenzo, ktorá sa snaží premeniť ťažký a často bezvýchodiskový život detí a mladých ľudí na život plný nádeje prostredníctvom vzdelania a remesiel.

Počas jednotlivých týždňov budete mať s Tehličkou príležitosť objavovať život v Ekvádore, v rovníkovej krajine bohatej na históriu a prírodné krásy. Dozviete sa o Inkskej ríši, živote domorodého obyvateľstva, španielskej kolonizácii a jej následkoch, ako aj o Afroekvádorčanoch, potomkoch bývalých otrokov.

S Tehličkou sa vydáme na cestu za poznaním ekvádorskej kuchyne. Objavíme, že v Ekvádore zanechalo svoju stopu pôsobením slovenských misionárov aj Slovensko, a zistíme, ako sa v tejto juhoamerickej krajine prežíva a oslavuje Veľká noc.

Spolu s Vašími žiakmi a deťmi sa môžete zapojiť do aktivít pripravených na každý týždeň pôstneho obdobia. Nájdete ich v tejto brožúre aj na webovej stránke www.tehlicka.sk.

Radi by sme dali do pozornosti aj duchovné materiály, hry či aktuálne informácie ku každému pôstnemu týždňu, ktoré takisto nájdete uverejnené na webovej stránke.

Ďakujeme za Vaše zapojenie a účasť na šírení dobra cez pôstnu a veľkonočnú zbierku Tehlička 2025 pre ekvádorské saleziánske centrum na misii v San Lorenzo.

Želáme Vám požehnaný čas.
Tím SAVIO

Opsa'n

EKVÁDOR ROVNÍKOVÁ KRAJINA „MITAD DEL MUNDO“

6

0. týždeň 05. 03. – 09. 03. 2025

10

Kolízia kultúr: Inkská ríša a španielska kolonizácia

1. týždeň 10. 03. – 16. 03. 2025

12

Chuť a pohostinnosť Ekvádora

ABY NEBOL ŽIVOT MLADÝCH ĽUDÍ PREMÁRNENÝ

14

2. týždeň 17. 03. – 23. 03. 2025

16

Nástrahy života

3. týždeň 24. 03. – 30. 3. 2025

18

Don Bosco a jeho misia v Ekvádore

BEZPEČNÝ PRIESTOR PRE DETI A MLADÝCH

20

4. týždeň 31. 03. – 06. 04. 2025

22

Slovenský misionár v srdci Ekvádora

5. týždeň 07. 04. – 13. 04. 2025

24

Prírodné poklady Ekvádora

ZMENA ZAČÍNA TERAZ

26

6. týždeň 14. 04. – 20. 04. 2025

28

Od pôstu po Veľkú noc

Ekvádor

ROVNÍKOVÁ KRAJINA
„MITAD DEL MUNDO“

Poznávaj s Tehličkou Ekvádor

Ekvádor, známy aj ako Ekvádorská republika, je krajina v severozápadnej časti Južnej Ameriky. Leží na rovníku a jeho pobrežie obmýva Tichý oceán. Hlavným mestom je Quito, zatiaľ čo najväčším mestom je Guayaquil, ktoré je zároveň hlavným prístavom Ekvádora s viac ako 3,2 mil. obyvateľov.

Mapa Ekvádora
Zdroj: www.mavink.com

FAKTY O EKVÁDORE

Oficiálny názov: Ekvádor

Hlavné mesto: **Quito** (1 986 667 obyvateľov)

Vznik: **16. 2. 1840**

Počet obyvateľov: **18 135 478 (2024)**

Rozloha: **283 560 km²**

Prezident: **Daniel Noboa**

Priemerná dĺžka života: **ženy: 80,48 r. muži: 75,31 r.**

Vierovyznanie: **katolíci: 65 %, protestanti a ďalšie kresťanské denominácie: 35 %**

Úradný jazyk: **španielčina (úradný jazyk), kečuánčina, šuarčina**

Gramotnosť obyvateľstva: **94 %**

Obyvateľstvo pod úrovňou chudoby: **25 %**

Mena: **Americký dolár (USD)**

Susedia: **Kolumbia, Peru**

Quito

Hlavné mesto **Quito** je známe svojou bohatou históriou. Nachádza sa v severnej časti Ekvádora, v údolí východných svahov sopky Pichincha v Andách.

Leží vo výške 2 850 metrov nad morom, čo z neho robí jedno z **najvyššie položených hlavných miest**. Je obklopené sopečnými vrcholmi s nádhernými výhľadmi.

Mesto je známe aj svojou polohou **blízko rovníka**. Na okraji mesta sa nachádza tzv. **Mitad del Mundo** (Stred sveta), pamätník symbolizujúci jeho polohu na rovníku, kde môžeš doslova stáť jednou nohou na severnej a druhou na južnej pologuli.

Úloha pre teba:

Ako sa volá aktívny stratovulkán, ktorý leží neďaleko hlavného mesta Quito, a v akej nadmorskej výške sa nachádza? Pomôž si atlasom.

(Guagua Pichincha,
4776 m n. m.)

Aktívny stratovulkán nad hlavným mestom Quito, zdroj: Wikipédia

Slovníček:

Maniok – tropická rastlina jemnej sladkastej chuti, známa ako kasava alebo yuca. Jej jedlé koreňové hľuzy sú základnou potravinou v rozvojových krajinách. Oblíbený je varený, pečený alebo mletý na múku, z ktorej sa pečie chlieb, či tradičné koláče s kokosom.

Mestici – Ľudia zmiešaného európskeho a domorodého pôvodu.

Farebný svet Ekvádora: ľudia a kultúry

Ekvádor je známy svojou etnickou a kultúrnou rozmanitosťou. Spoločne tu žijú **mestici**, **domorodí obyvatelia**, **Afroekvádorčania** a menšie skupiny európskeho pôvodu.

Domorodé obyvateľstvo dnes

Domorodé obyvateľstvo Ekvádora je veľmi rozmanité a zahŕňa niekoľko významných etnických skupín s bohatou históriou a kultúrou.

Poznávaj s Tehličkou tie najznámejšie:

Kmeň Kečua: Ide o najväčšiu domorodú skupinu v Ekvádore, ktorá žije predovšetkým v Andách. Kečuovia sú potomkami Inkov a ich jazyk, kečuánčina, je jedným z oficiálnych jazykov Ekvádora. Život v kmeni je neodmysliteľne spojený s hudbou a tancom. Kečuovia sú veľmi súdržní, vždy si navzájom pomáhajú a spolupracujú. Ich rodiny a kmeň sú pre nich veľmi dôležité.

Kmeň Šuar: Tento kmeň obýva amazonskú oblasť Ekvádora. Šuárovania sú známi svojimi tradičnými obradmi a bohatou kultúrou. Jedným z ich zvykov bolo zmenšova-

nie hláv nepriateľa (tzv. tzantsa), ktoré bolo súčasťou ich rituálov a verili, že im poskytuje duchovnú silu. Táto prax je už v súčasnosti zakázaná, ale môžete ju vidieť v miestnych múzeách.

Kmeň Huaorani: Príslušníci kmeňa žijú v amazonskom dažďovom pralese a sú známi svojim tradičným spôsobom života, ktorý je úzko spätý s prírodou. Hovoria jedinečným jazykom, ktorý sa nepodobá žiadnemu známemu jazyku. Muži sa tradične venujú lovu a údržbe

zbraní, zatiaľ čo ženy pracujú na malých maniokových poliach.

Kmeň Otavalo: Tento kmeň žije v severnej časti Ekvádora a je známy svojimi ručne tkanými látkami, pončami, šalmi a kobercami. Hudba a tanec sú neodmysliteľnou súčasťou ich kultúry. Používajú tradičné nástroje ako sú flauty, bubny a strunové nástroje.

Tieto skupiny si dodnes zachovávajú svoje tradície, jazyky a kultúrne dedičstvo, ktoré sú neoddeliteľnou časťou identity Ekvádora.

Zaujímavosť

Vedeli ste, že vzhľadom na tradičný spôsob života kmeňa Huaorani, ktorý zahŕňa šplhanie po stromoch, majú jeho domorodci fyzicky prispôsobené nohy? Niektorí členovia kmeňa majú dokonca šesť prstov na každej ruke a nohe.

Afroekvádorčania milujú tanec a hudbu, zdroj: www.salesianmissions.org

Kolonizácia Ekvádora a jej následky

Kolonizácia Ekvádora začala v 16. storočí, keď Španieli vstúpili na územie, ktoré dnes poznáme ako Ekvádor. Pred príchodom Španielov bola táto oblasť súčasťou Inkskej ríše. Prví španielski kolonizátori sa vylodili v provincii Esmeraldas v roku 1526, ktorá dnes patrí k jednej z najchudobnejších oblastí krajiny. V súčasnosti v tejto oblasti žijú najmä **Afroekvádorčania**, potomkovia

afrických otrokov, ktorí boli privezení do Ekvádora počas koloniálneho obdobia. Títo ľudia milujú hudbu, tanec a zachovali si jedinečné tradície, ktoré sú súčasťou ich kultúrnej identity.

Väčšina Afroekvádorčanov žije v pobrežných oblastiach, najmä v provinciách Esmeraldas a Imbabura. Tieto komunity sú známe svojou pohostinnosťou a silnými rodinnými väzbami. Majú vlastnú tradičnú kuchyňu, ktorú tvoria najmä morské plody, baná-

Zaujímavosť

Viete, že obľúbeným hudobným nástrojom v Latinskej Amerike je **marimba**? Podobá sa na xylofón, pochádza z Afriky a do Ameriky ju priniesli africkí otroci. Dnes je veľmi obľúbená a používa sa pri oslavách a spoločenských udalostiach.

Vypočujte si marimbu:

Nasnímaj QR kód mobilom a spusti sa ti video.

ny a kokos, čo odráža ich pobrežný spôsob života. Sú známi svojimi farebnými festivalmi a oslavami odzrkadľujúcimi ich africké dedičstvo.

V predchádzajúcich storočiach čelili ako otroci mnohým výzvam, vrátane diskriminácie a marginalizácie. V posledných desaťročiach však dosiahli významné pokroky v boji za svoje práva a uznanie.

Napriek prírodnému bohatstvu tento pobrežný región čelí vážnym sociálnym problémom, ktoré zasahujú veľkú časť jeho obyvateľov. Blizkosť kolumbijských hraníc situáciu ešte zhoršuje, pretože v tejto oblasti pôsobia rôzne polovojenské a partizánske skupiny, ako aj drogové kartely, ktoré verbujú deti a mladých ľudí a lákajú ich na rýchly zárobok, často za cenu ich života.

V tomto prostredí pôsobia saleziánske misie, ktoré sa snažia ponúknuť zmysluplnú alternatívu mladým a pomáhajú im na ich ceste životom.

Saleziánska misia v Ekvádore v provincii Esmeraldas Zdroj: www.salesianmissions.org

KOLÍZIA KULTÚR: INKSKÁ RÍŠA A ŠPANIELSKA KOLONIZÁCIA

Jedným z najdôležitejších momentov v histórii Južnej Ameriky bol stret Španielov s Inkami, stretnutie dvoch veľmi odlišných svetov, ktorého následky pretrvávajú dodnes.

Inkská ríša

Inkská ríša, známa aj ako Tawantinsuyu, bola najväčším štátom predkolumbovskej Ameriky. Rozprestierala sa od dnešnej Kolumbie až po Čile a jej hlavným mestom bolo Cuzco. Inkovia mali veľmi vyspelú spoločnosť s pokročilými technológiami v poľnohospodárstve, architektúre a inžinierstve.

Príchod Španielov

Španielski dobyvatelia vstúpili do Inkskej ríše v roku 1532 a o dva roky obsadili Quito. V tom čase bola ríša oslabená občianskou vojnou medzi dvoma synmi posledného inkského vládcu, Huayna Capaca. Španieli využili túto situáciu a s pomocou moderných zbraní a taktík ich rýchlo dobyli.

Kolonizácia Ekvádoru

Stret týchto kultúr mal dramatické následky. Došlo k zničeniu Inkskej ríše, kedy Španieli zbúrali mnoho kultúrnych a náboženských pamiatok Inkov a zaviedli tzv. systém „**encomienda**“, ktorý nútil domorodých obyvateľov pracovať na španielskych plantážach a v baniach. Snažili sa asimilovať domorodé obyvateľstvo do svojej kultúry, čo viedlo k zániku mnohých tradícií a jazykov. Kolonizácia mala dlhodobé dôsledky na celú oblasť. Španielska kultúra a jazyk sa stali dominantnými v mnohých častiach Južnej Ameriky, čo je viditeľné dodnes. Počas nasledujúcich dvoch storočí sa Ekvádor stal relatívne stabilnou kolóniou s rozvinutým poľnohospodárstvom a umením. Španieli zaviedli pestovanie banánov a chov hovädzieho dobytku, a postavili mnoho kostolov a kláštorov.

Nezávislosť Ekvádora bola vybojovaná v roku 1822 a následne sa stal súčasťou Veľkej Kolumbie. O desať rokov neskôr sa osamostatnil a stal sa nezávislým štátom, ktorým je dodnes.

Slovníček:

Asimilovať – znamenať prispôbiť sa niečomu novému.

ZADANIE NA 0. TÝŽDEŇ

Učíme sa z histórie: Skús byť tento týždeň láskavý a ohľaduplný k spolužiakom. Pomáhaj ostatným, keď to potrebujú. Rešpektuj názor iných, aj keď to môže byť občas náročné :-)

Potomkovia Inkov, zdroj: adventure-life.com

Otroctvo v Ekvádore

Otroctvo v Ekvádore, podobne ako v iných častiach Latinskej Ameriky, bolo súčasťou širšieho transatlantického obchodu s otrokmi, ktorý prebiehal od 16. do 19. storočia. Afričania boli násilne odvážaní zo svojich domovov a prepravovaní cez Atlantický oceán, aby pracovali na plantážach a v baniach v Novom svete.

V Ekvádore boli africkí otroci využívaní najmä na prácu v poľnohospodárstve, na plantážach cukrovej trstiny a kakaa, takisto v baniach na zlato a striebro. Otroci boli často vystavení krutým podmienkam a ťažkej práci, čo malo za následok vysokú úmrtnosť.

Španielski dobyvatelia a Inkovia, zdroj: bookpalace.com

Ruiny inkskej kultúry v Ekvádore, zdroj: pinterest.es

Afroekvádorčania počas hudobného festivalu, zdroj: Archiv SAVIO o. z.

Zaujímavosť

Počas kolonizácie vnikli do Ameriky rôzne epidémie. Európske choroby, ako pravé kiahne, voči ktorým domorodé obyvateľstvo nebolo imúnne, spôsobili masívne úmrtia a výrazne znížili populáciu Inkov.

Počas koloniálneho obdobia sa v Ekvádore vytvorila komunita potomkov afrických otrokov, ktorí si uchovali niektoré zo svojich kultúrnych tradícií a zvykov. Otroctvo tu bolo oficiálne zrušené v roku 1851. Dnes sú potomkovia afrických otro-

Slovenský misionár, don Odrobiňák, na misii v Ekvádore, zdroj: Anton Odrobiňák, SDB

kov známi ako **Afroekvádorčania** a sú dôležitou súčasťou ekvádorskej spoločnosti a kultúry.

AKTIVITA NA TENTO TÝŽDEŇ

Zapojte sa do kreatívneho projektu

Vytvorte umelecké dielo (napr. kresbu, sochu, alebo digitálnu prezentáciu), ktorá znázorňuje kolíziu kultúr medzi Inkskou ríšou a Španielmi. Môžete si k nemu pripraviť aj krátky popis (max. 200 slov), ktorý vysvetlí vaše dielo a jeho význam.

Na konci týždňa **usporiadajte diskusiu** o tom, aké poučenie môžeme z tejto historickej udalosti čerpať pre súčasnosť.

CHUŤ A POHOSTINNOSŤ EKVÁDORA

Ekvádorská kuchyňa je veľmi rôznorodá. Každý región Ekvádora ponúka svoje charakteristické jedlá.

Pre pobrežie sú typické ryby a morské plody, ktoré sa podávajú s ryžou, varenými banánmi, alebo inými prílohami. Špecialitou je rybia polievka „encebollado”.

V hornatej časti Ekvádora sa viac pestuje kukurica, zemiaky a konzumuje sa bravčové či hovädzie mäso. Miestna špecialita je grilované morské prasa nazývané „cuy”.

Na východe, v Amazónii, sú veľmi obľúbené banány určené na varenie, tzv. „plátanos”, a juka. V tejto oblasti sa zároveň konzumuje mäso z rôznych divých zvierat a riečne ryby. V Amazónii sa pripravuje nápoj zvaný „chicha”, ktorý sa vyrába z juky alebo chonty (plodu palmy).

ZADANIE NA 1. TÝŽDEŇ

Jedlo je pre náš život veľmi dôležité. Pomáha nám rásť, byť silní a zdraví. Vedeli ste, že každý deň sa vyhodí veľké množstvo potravín? Je to veľká škoda, pretože sú vzácne a nie každý má to šťastie, že ich má dosť. Tu je niekoľko tipov, ako môžete šetriť jedlom a vážiť si ho. Môžete sa nimi inšpirovať už tento týždeň:

1. Naplánujte si, čo budete jesť a nezabudnite na zvyšky.
2. Uložte jedlo správne, tak, aby zostalo čo najdlhšie čerstvé.
3. Budte kreatívni a vymyslite nové recepty, kde môžete využiť rôzne zvyšky, aby sa nevyhodili.
4. Zapojte sa do varenia s rodičmi tak, aby vám jedlo chutilo čo najviac.
5. Vážte si jedlo a budte vďační. Povedzte **„ďakujem“** tým, ktorí sa o jedlo postarali.
6. Podelte sa s jedlom. Ak ho máte viac než skonzumujete, môžete ním obdarovať tých, ktorí ho potrebujú.
7. Pomáhajte ostatným. Zapojte sa do zbierok potravín alebo iných aktivít, ktoré pomáhajú ľuďom v núdzi.

Pamätajte, že šetrenie jedlom a úcta k nemu sú dôležité nielen pre vás, ale aj pre našu planétu. Každý malý krok, ktorý urobíte, môže mať veľký význam. Budte teda šikovní a jedlom šetrite!

Ekvádorský kakaovník, zdroj: blogspot.com

Bolón de verde a Ekvádorské banány, zdroj: www.curiouscuisine.com

Sušiaren kakaa, zdroj: Peter Krivda

Spomienky na misiu

Náš misijný dobrovoľník Peťo, ktorý pôsobil rok v Ekvádore, si na tamojšiu kuchyňu pamätá takto: „Na misii sme jedli veľmi jednoducho. Varené banány alebo vývar z nejakých zvierat v džungli. Avšak pri návšteve mesta Masaca som ochutnal tradičný nápoj colada morada.“ Je to fia-

lová hustá tekutina, ktorá je podobná nášmu pudingu. Tento nápoj sa zvyčajne pije počas 2. novembra, ktorý sa tam slávi ako deň zosnulých. V tento deň je zvykom navštevovať svojich zomrelých príbuzných na cintorínoch. Podobne ako aj v Mexiku, ľudia so sebou prinášajú jedlo a nápoje, s ktorými sa delia so svojimi blízkymi. Colada morada sa pripravuje spolu s t'anta wawa, čo je tradičný chlieb vyrobený z múky so sladkou náplňou, ktorý má tvar malej bábiky.

AKTIVITY NA TENTO TÝŽDEŇ

Pripravte si s Tehličkou tradičný ekvádorský nápoj COLADA MORADA.

Čo budete potrebovať

- » 3,5 l vody
- » 1 zväzok bylín (mäta, medovka)
- » 5 pomarančov
- » 1 l pomarančového džúsu
- » 2 hrnčeky malín
- » 2 hrnčeky čučoriedok
- » 2 hrnčeky ananásu
- » 2 hrnčeky jahôd
- » 1 hrnček fialovej kukuričnej múky (možnosť nahradiť bežnou kukuričnou múkou a potravinárskym farbivom)
- » 6 vanilkových strukov
- » 5 malých klinčekov
- » 3 bobkové listy
- » 350 g cukru
- » nové korenie

Postup

V hrnci necháme zovrieť 3 litre vody spolu s malinami, čučoriedkami a pomarančmi (nakrájanými na kúsky). Pridáme klinčeky, vanilku, korenie a varíme 15 minút. V menšom hrnci dáme variť 1 liter pomarančového

džúsu a pridáme bylinky. Varíme 10 minút, scedíme a odložíme. Medzitým rozmiešame kukuričnú múku v 500 ml vody. Následne túto zmes nalejeme do veľkého hrnca s ovocím a prilejeme pomarančový džús

z malého hrnca. Za stáleho miešania varíme 10 minút. Pridáme 350 g cukru a necháme poriadne rozpustiť. Počas toho, ako celý obsah vrie v hrnci, pridáme na kocky nakrájaný ananás a jahody. Pochúťku môžeme servirovať ako horúci nápoj, alebo môžeme takto prevarenú zmes rozmixovať v mixéri spolu s kockami ľadu a podávať ako ľadovú triešť. ¡SALUD! (Pozn.: špan. Na zdravie!)

Zaujímavosť

Ekvádor je považovaný za jednu z krajín pôvodu kakaa. Je jedným z najväčších producentov a exportérov kvalitného kakaa na svete. Poskytuje obživu mnohým miestnym farmárom.

Slovníček:

¡Buen provecho! – Dobrá chuť! (španielsky).

Aby nebol život mladých premárnený

Kráčame spolu s afro-mládežou saleziánskych diel

Saleziáni dona Bosca sú v Ekvádore aktívni už viac ako 136 rokov a zameriavajú sa na poskytovanie vzdelania a sociálnych programov pre znevýhodnenú mládež, vrátane afroekvádorskej populácie, ktorá patrí medzi tú najchudobnejšiu.

V predchádzajúcich storočiach čelili ako otroci diskriminácii a boli marginalizovaní. Dnes ako potomkovia bývalých otrokov, napriek prírodnému bohatstvu, ktoré ich obklopuje, je pre nich ťažké vymaniť sa z chudoby a sociálnych problémov.

Tak, ako sa sv. don Bosco staral o chudobných chlapcov v Taliansku, tak sa aj jeho nasledovníci, saleziáni, starajú o deti a mladých v Ekvádore.

Pozri sa, ako pomáhajú deťom a mladým, ktorí sa nenarodili do milujúcich rodín, ani rodičom, ktorí im dokážu zaistiť bezpečné a radostné detstvo.

Tieto snahy významne prispievajú k zlepšeniu života mnohých Afroekvádorčanov, pomáhajú im prelomiť cyklus chudoby a vytvárať lepšiu budúcnosť.

Vzdelávanie

Saleziáni založili základné a stredné školy, technické a odborné výcvikové centrá a dokonca aj vysoké školy a univerzity s cieľom naučiť mladých ľudí zručnosti, ktoré im pomôžu nájsť prácu v budúcnosti.

Podpora komunity

Počas kríz, ako napríklad zemetrasenie v roku 2016, boli saleziáni medzi prvými, ktorí reagovali. Poskytovali jedlo, prístrešie a vzdelávanie deťom, ktorých rodiny prišli o svoje domovy.

Sociálne programy

Prevádzkujú útulky pre ľudí bez domova, mládežnícke centrá a kliniky, kde pomáhajú zraniteľným skupinám, vrátane Afroekvádorčanov.

Rovnosť príležitostí

Zameriavajú sa aj na posilnenie postavenia dievčat a žien prostredníctvom vzdelávania a výcviku, čím zabezpečujú, že všetci členovia komunity majú rovnaké príležitosti na úspech.

1. Deti počas hier v oratóriu v San Lorenzo, 2. Komunita kresťanov na misii sv. dona Bosca v San Lorenzo, 3. Kostol sv. dona Bosca, kde sa spolu stretávajú všetky miestne komunity, zdroj: Archiv SAVIO o. z.

Zaujímavosť

V roku 2024 sa uskutočnil prvý ročník stretnutia afroekvádorskej mládeže v meste Esmeraldas, kde žiaci a učitelia spoločne oslavovali kultúru a tradície mladých ľudí s africkými koreňmi.

Stretnutie Afroekvádorskej mládeže v Esmeraldas, zdroj: Salesian Missions

NÁSTRAHY ŽIVOTA

Vyrastať v San Lorenzo, na severe Ekvádora, nie je jednoduché. Chodiť každý deň do školy a mať poobedné krúžky či iné aktivity nie je v tejto krajine bežné. V Ekvádore žije veľa detí a dospievajúcich úplne alebo čiastočne na ulici. Tu si sami zarábajú na živobytie a sú vystavení mnohým nebezpečenstvám. Mnoho rodín sa presťahovalo do miest, pretože prišli o vhodné podmienky pre život na vidieku. Začali si zarábať príležitostnými prácami, ktoré ich však nedokážu uživiť. Obyvatelia mesta San Lorenzo sú denne ohrozovaní miestnymi gangami, lúpežami či únoscami, ktorí obchodujú s ľuďmi. San Lorenzo leží v blízkosti hraníc s Kolumbiou, kde pôsobia drogové kartely lákajúce deti a mladých. Táto oblasť Ekvádora je jednou z najnásilnejších v krajine. Väčšina obyvateľov sú Afroekvádorčania, ktorí ako potomkovia bývalých otrokov patria medzi najchudobnejšie vrstvy obyvateľstva. Práve sem prichádzajú salesiáni, aby sa venovali deťom a mladým a ponúkli im zmysluplnejší a lepší život. Zakladajú misie a oratóriá, kde sa im každodenne venujú.

ZADANIE NA 2. TÝŽDEŇ

Skús si tento týždeň všímať, čo všetko pre teba robia tvoji rodičia a učitelia. Možno si ani neuvedomuješ, koľko toho je. **Neboj sa im za to poďakovať.** Môžeš im to povedať priamo alebo napísať milý odkaz na lístok a nechať im ho na stole. Určite ich to veľmi poteší!

Deti zo San Lorenza v Oratóriu sv. dona Bosca, zdroj: Archiv SAVIO o. z.

Príbeh Álexa Guache z Ekvádora

„Som najmladší zo štyroch súrodencov. Moja mama nebývala často doma. Svojho otca som nikdy nepoznal, hoci viem, kto to je. Starala sa o nás moja stará mama, ktorá nás však veľmi milovala. Žili sme v chudobe, v dome postavenom z hliny, tehál a dlaždíc.“

Táto situácia priviedla Guacheho na ulicu. „Strávil som tri týždne na ulici. Nikdy som nekradol, len prosil o pomoc. Keď ma polícia našla, vzala ma k Saleziánom dona Bosca. Moja stará mama už zomrela a teraz mám len mamu, pretože moji bratia žijú mimo mesta.“

Guacheho život sa vďaka saleziánom zmenil. „Na ulici mi bola zima a tu mám veci, ktoré som doma nikdy nepoznal, vrátane postele, jedla, oblečenia a obuvi. Rád pomáham druhým, chodím na kurz šitia, pomáham v kuchyni a som aj miništrantom. Chcem byť ako don Bosco, aby som pomáhal ľuďom, ktorí majú menej.“

Teraz, keď Guache študuje a žije v stabilnom a bezpečnom prostredí, má nádej do budúcnosti. „Mojím snom je byť prvým absolventom vysokej školy v mojej rodine. Chcem ísť na vysokú školu a stať sa poľnohospodárskym inžinierom. Chcem pracovať a starať sa o zvieratá, aby som pomohol svojej rodine.“

1. Ekvádorské deti trvia čas športom v saleziánskom centre.
2. Športom proti nebezpečenstvám ulice, 3. Saleziánska misia – Svetlo v životoch detí Zdroj: Archiv SAVIO o. z.

AKTIVITY NA TENTO TÝŽDEŇ: „TÝŽDEŇ VĎAČNOSTI“

Denník vďačnosti:

Pod' si s nami vytvoriť svoj „Denník vďačnosti“. Každý deň si zapisuj do denníka aspoň tri veci, za ktoré si vďačný svojim rodičom a učiteľom. Môže to byť niečo malé, ako napríklad pripravené raňajky, alebo niečo väčšie, ako je pomoc s domácou úlohou.

Na konci týždňa môžeš vytvoriť **ďakovné kartičky**, na ktoré napíšeš

krátke ďakovné odkazy. Môžeš ich nechať na miestach, kde ich tvoji rodičia a učители nájdu, napríklad na kuchynskom stole alebo v triede na stole učiteľa.

Veríme, že táto aktivita ti pomôže lepšie si uvedomiť, koľko vecí pre teba tvoji rodičia a učители robia. Zároveň im ukážeš, ako veľmi si ich vážiš. :-)

Zaujímavosť

Ekvádor je podľa UNICEF jednou z najnespravodlivejších spoločností na svete. Najbohatších 20 percent populácie dostáva takmer 50 percent národného dôchodku, zatiaľ čo najchudobnejších 20 percent dostáva iba 5 percent.

DON BOSCO A JEHO MISIA V EKVÁDORE

Saleziáni dona Bosca pôsobia v Ekvádore od roku 1888. V odkaze svätého Jána Bosca pokračujú tým, že poskytujú vzdelanie, duchovnú podporu a rôzne programy, ktoré pomáhajú deťom a mladým rozvíjať svoje schopnosti a pripraviť sa na lepšiu budúcnosť. Ich cieľom je prijímať, sprevádzať a podporovať deti z ulice a deti žijúce v extrémnej chudobe, aby mohli rozvíjať svoj potenciál a viesť dôstojný život. Pred 44 rokmi založili Proyecto Salesiano Ecuador, projekt so sociálnymi zariadeniami v piatich ekvádorských mestách, vrátane misie v San Lorenzo, ktorú chceme podporiť v tohtoročnej zbierke Tehlička.

Práve tu, v San Lorenzo, v meste, kde je násilie každodennou realitou, chcú Saleziáni dona Bosca čeliť tomuto vývoju opatreniami na prevenciu násilia na deťoch a dospievajúcich.

Je to oblasť, kde nie je ničím nezvyčajným predčasne ukončiť školskú dochádzku. Len 57 % mladých ľudí tu navštevuje stredné školy.

ZADANIE NA 3. TÝŽDEŇ

Rozmýšľal si niekedy nad tým, aké máš šťastie, že môžeš každé ráno vstať a ísť do školy? Mnohé deti vo svete toto šťastie nemajú, aj keď by si to veľmi želali. Žijú však v krajine, kde štúdium nie je samozrejmosťou. Dnes si spolu s Tehličkou môžeš pripraviť **list či obrázok vďačnosti** za to, že môžeš chodiť do školy. **Napiš, čo máš na škole rád, čo ťa baví, na čo sa vždy tešíš. :-)**

Oratórium,
kde denne
prichádzajú
desiatky detí
z chudobných
rodín
Zdroj: Archiv
SAVIO o. z.

Príbeh odvážnej Rocio

Rocio sa narodila v komunite Kašenz vo farnosti Tutin Stsa. Svoje štúdium začala v rodnej

komunite. Neskôr pokračovala v štúdiu v Tutin Etsa. Vždy bola najlepšou študentkou, preto mohla získať od štátu štipendium, ktoré by pokrylo 70 percent jej študijných nákladov na univerzite. Jej rodičia ale nemali peniaze na to, aby pokryli zvyšných 30 percent. Salezián otec Anton jej pomohol získať štipendium na univerzite, ktorá patrila saleziánom. Rocio túto ponuku prijala a štúdium úspešne dokončila. Po absolvovaní školy sa vrátila do svojej komunity, kde dostala ponuku pracovať ako učiteľka. Teraz žije v komunite Kašenz a podporuje mladých v tom, aby sa venovali vzdelávaniu.

AKTIVITY NA TENTO TÝŽDEŇ

Nástenka vďačnosti

Vytvorte si v triede nástenku vďačnosti. Zaveste si na ňu obrázky a listy, ktoré ste si spolu počas tohto týždňa vytvorili.

Pamätajte, že každý deň v škole je príležitosťou naučiť sa niečo nové a rásť. Budte vďační za túto možnosť a využite ju naplno!

Sestra Mária
Troncatti, FMA,
pôsobiaca
v Ekvádore

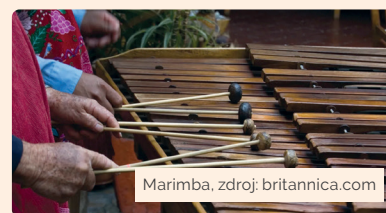
Zaujímavosť

Novou ekvádorskou svätou, svätorečenou v roku 2025, je saleziánka Mária Troncatti, talianska rehoľná sestra z Kongregácie dcér Márie Pomocnice. V roku 1922 odišla na misie do ekvádorského pralesa, kde sa venovala práci medzi domorodým kmeňom Šuarov v Amazónii. Bola známa ako lekárka, katechétka a evanjelizátorka. Svoj život obetovala za mier a zmierenie medzi kmeňom Šuarov a kolonistami.

Bezpečný priestor

Zaujímavosť

Vedeli ste, že marimba je hudobný nástroj, ktorý sa vyrába z dreva a má veľké klávesy podobné tým na klavíri? Niekedy je taká veľká, že na nej hrajú dvaja alebo traja ľudia naraz!

Hudbou a tancom proti nástrahám ulice

Ekvádorčania milujú hudbu a tanec. Sú známi svojou láskou k rôznym hudobným štýlom, ako sú pasillo, sanjuanito a marimba. Rovnako radi tancujú tradičné tance, ako salsa, cumbia a merengue. V saleziánskych oratóriách po celej krajine sa usporadúvajú tanečné súťaže a spoločné festivaly. Tieto podujatia sú jedným zo spôsobov, ako deti a mladých vytrhnúť z ulice a vyplniť ich čas zmysluplne. Podobne ako sv. don Bosco, ktorý v Taliansku pomáhal mladým ľuďom nájsť cestu v živote, aj jeho nasledovníci v Ekvádore využívajú hudbu a tanec na tento cieľ. Týmto spôsobom pomáhajú mladým vytvárať silné priateľstvá na celý život.

Casa Don Bosco pre deti

Na misii v San Lorenzo sa viac ako tristo detí a mladých učí, ako sa starať o rastliny, záhony a záhradu. V Casa Don Bosco (prekl. V dome dona Bosca) im saleziáni ukazujú, ako správne sadiť a pestovať rôzne druhy rastlín. Deti sa tak učia, ako chrániť prírodu a starať sa o životné prostredie. Práca v záhrade im tiež pomáha cítiť sa lepšie, najmä ak zažili niečo zlé. V priestoroch, kde sú vystavené násilium, im kontakt s prírodou prináša pokoj a úľavu.

Casa Don Bosco je miestom, kde saleziáni, učitelia a dobrovoľníci sprevádzajú deti a mladých denne prichádzajúcich za rôznymi workshopmi a aktivitami. Tu sa môžu učiť tancovať, žonglovať, športovať, rozvíjať svoje zručnosti v hre na hudobné nástroje a zapájať sa do ďalších spoločných aktivít. Tvoria jednu veľkú rodinu, ktorá sa stará o všetkých, ktorí potrebujú pomoc a podporu.

Zaujímavosť

Deti a mládež z Casa Don Bosco sa zúčastňujú na workshopoch, na ktorých sa učia vyrábať rôzne veci z recyklovaných materiálov. To znamená, že namiesto vyhadzovania starých vecí ich opäť použijú na vytvorenie niečoho nového a pekného. Týmto malými krokmi sa učia, ako môžu prispieť k ochrane našej planéty.

SLOVENSKÍ MISIONÁRI V SRDCI EKVÁDORA

Misia saleziánov zo Slovenska v Ekvádore pokračuje už v rámci tretej generácie. Začala ešte v roku 1935, keď sem prišiel prvý Slovák, 22-ročný Martin Križan, ktorý tu dokončil svoje štúdiá a následne bol vysvätený za kňaza v hlavnom meste Quito. Pôsobil tu dlhých 45 rokov.

V októbri 1936 prichádza druhý odvážny mladý salezián, Ján Černík, ktorý v roku 1945 prijal kňazskú vysviacku v Guayaquile, na pobreží Tichého oceánu.

Ďalšia dvojica slovenských saleziánov prichádza do Ekvádora začiatkom roka 1954. Boli to Ján Šutka z Orovnice a Matej Krovina zo susedného Svätého Beňadika. Pricestovali loďou z talianskeho Janova do ekvádorského Guayaquilu. Ich prvou úlohou bolo naučiť sa jazyk - španielčinu. Štúdium teológie dokončili v roku 1960 v kolumbijskej Bogote, kde boli aj vysvätení za kňazov.

Po viac ako 50 rokoch prítomnosti Jána Šutku a Mateja Krovinu prichádza v roku 2005 do Ekvádora ďalší odvážny slovenský salezián, Anton Odrobiňák, rodák z oravského Bobrova. V Quite sa stretol s Jánom Šutkom, odtiaľ sa presunul do Cuency a neskôr do Bomboizy pri Gualaquize, aby sa naučil domorodý jazyk a pokračoval v misionárskej práci medzi Šuarmi. Don Anton pôsobí medzi domorodcami už 19 rokov.

ZADANIE NA 4. TÝŽDEŇ

Tento týždeň si skúste nájsť pár minút a pomodlite sa za misionárov v ďalekých krajinách.

Drahý Bože,

Ďakujeme Ti za všetkých misionárov, ktorí šíria Tvoje slovo a lásku po celom svete. Prosíme Ťa, aby si ich ochraňoval a dával im silu v ich práci. Pomôž im prinášať nádej a radosť tým, ktorí to najviac potrebujú. Nech sú vždy vedení Tvojím Duchom a nech ich srdcia zostanú plné lásky a súcitu.

Amen.

Pribeh z misie

Generátor a zmiznutý čln

(don Anton Odrobiňák, SDB, slovenský salezián pôsobiaci na misii v Ekvádore)

Sviatky ako Vianoce a Veľká noc sú pre mňa vždy náročné, ale aj bohaté. Veľmi vyčerpávajú, ale dodávajú pocit uspokojenia a užitočnosti v službe, ktorú robíme. Navštevovať osady v každom počasí (slnko, dážď) vyžaduje odvahy, dobrú organizáciu a plánovanie. Sv. omša s udelením sviatostí je veľká udalosť pre osady i rodiny. Počas Vianočnej oktávy som mal naplánovanú návštevu v osade Kapantin-Entsa. Dážď a presun z inej osady v tomto dni skomplikovali situáciu. Pricestoval som do osady k večeru. Ľudia boli netrpezliví. Čakala ich veľká slávnosť a kňaza nebolo. Pohotový katechéta vyriešil situáciu. Zohnal malý motor s generátorom na elektrinu a slávili sme Vianoce pri nočnom osvetlení až do desiatej.

Nasledujúca návšteva tej istej komunity mala iný charakter. Okolo desiatej doobeda som nakrátko priviazal motorový čln ku blízkemu kmeňu zoťatého stromu, ktorý trčal zo zeme. Plán návštevy bol krátky, 3 - 4 hodiny. Kvôli krádežiam benzín vyťahujem z člna a skrývam ho v blízkom okolí. V noci bola silná búrka a prudký lejak. Počas krátkej návštevy hladina vody stúpala tak rýchlo, že čln s motorom sa stratil z dohľadu. Oznámili mi záhadné zmiznutie. Nechápal som! Za bieleho dňa? Tak rýchlo? Dobehol som k rieke, hodil niekoľko pohľadov na vodu a pochopil situáciu. Zhodil som zo seba nohavice, čižmy, tričko a ponoril dva metre pod vodu. Uvoľnil lano od kmeňa zoťatého stromu a vytiahol na breh čln s motorom. Nastal nový problém s naštartovaním. Sviečky navlhli a náhradné neboli. Pri večernom ohni sme ich sušili. Krátka návšteva sa predĺžila o ďalší deň. Motor naštartoval a spokojný s vyriešením situácie som sa pustil dole po rieke.

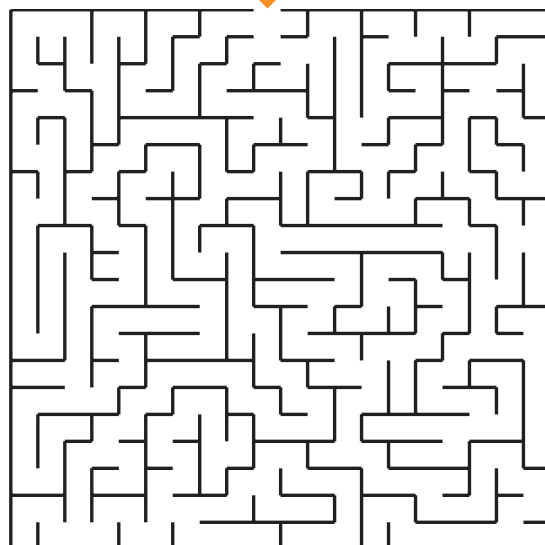
Slovenský misionár don Odrobiňák na svojej ceste k domorodcom

Stretnutie slovenskej a ekvádorskej mládeže, zdroj: Anton Odrobiňák, SDB

AKTIVITY NA TENTO TÝŽDEŇ

Pomôž nájsť cestu misionárovi na misiu v Ekvádore.

Rozmanitá ekvádorská príroda, zdroj: destinationlesstravel.com

PRÍRODNÉ POKLADY EKVÁDORA

Ekvádor je mimoriadne rozmanitá krajina, ktorá sa delí na štyri oblasti: pobrežie, vrchy, východnú amazonskú časť a Galapágy. Pre súostrovie Galapágy je charakteristický výskyt rôznych endemických zvierat. Na západ od Ánd nájdeme pobrežné nížiny, kde sa nachádzajú niektoré z najväčších tropických suchých lesov na svete. Na východ od pobrežia je hornatá časť Ekvádora. Tu je situovaných niekoľko vulkánov, z ktorých najvyšší je Chimborazo. Na východ od Ánd začína amazonský prales, ktorý je špecifický nielen biologickou, ale aj kultúrnou rozmanitosťou. Región je domovom desiatok domorodých kmeňov.

Zaujímavosť

Galapágy: Vedel si, že toto súostrovie je domovom mnohých unikátnych druhov zvierat a rastlín, ktoré nenájdeš nikde inde na svete? Môžeš tu vidieť obrovské korytnačky, leguány a rôzne druhy vtákov. Charles Darwin tu študoval druhy, ktoré mu pomohli formulovať teóriu evolúcie.

1. Ekvádorské súostrovie Galapágy vo východnej časti Tichého oceánu.
2. Galapágy – tak trochu cesta do praveku,
zdroj: franks-travelbox.com a urlaubsguru.at

ZADANIE NA 5. TÝŽDEŇ

Skúste tento týždeň urobiť niečo dobré! Aj keď ste ďaleko od Ekvádora a jeho nádhерnej prírody, môžete si skrášliť školský dvor, aby sa tam všetci cítili príjemne. Spoločne môžete pozbierať odpadky, vyhrabať trávnu, postarať sa o kvetinové záhony a vyrobiť a nainštalovať vtáčie búdky na stromy. Takto máte možnosť spoločne si vytvoriť malý ekosystém priamo na školskom dvore.

Príbeh z misie v Ekvádore

Peter Krivda (saleziánsky misijný dobrovoľník v Ekvádore)

Strecha kaplnky v komunite Nayansa bola poškodená, a tak sme ju museli opraviť. Táto komunita sa nachádza pomerne ďaleko od civilizácie, na hranici Ekvádora s Peru.

Otec Anton odslúžil omšu, zatiaľ čo dvaja pracovníci zháňali materiál potrebný na opravu. Poškodenie nebolo veľmi rozsiahle, a tak sme to mali na druhý deň hotové. Po ukončení prác sme sa vydali na cestu do komunity Tukupi. Mali

sme ísť tri hodiny, ale predtým pršalo a cesta v bahne trvala dlhšie. Neskôr, keď sa zotmel, postupovali sme ešte pomalšie. Nejaký čas sme blúdili, kým sme našli správny chodník.

Prvé budovy, ku ktorým sme dorazili, patrili miestnej škole. Potom nás čakala ešte asi polhodinová prechádzka cez močiar.

Keď sme dorazili do Tukupi, už bola dosť dlho tma. Spotení, unavení, z číziem nám stekala voda, ale hlavne, že sme vedeli, že v noci budeme mať strechu nad hlavou.

AKTIVITY NA TENTO TÝŽDEŇ

Indián z trávy

Vytvorte si tento týždeň indiána pomocou semien trávy.

Čo budete potrebovať

- » semená trávy
- » staré pančušky (silónky)
- » zeminu alebo piliny
- » oči (môžu byť kúpené v papiernictve alebo vyrobené z papiera)
- » farebný papier alebo kúsok filcu na čelenku a ozdoby
- » lepidlo
- » voda
- » malý kvetináč alebo pohár

Postup:

1. Príprava pančuchy:

Naplňte pančuchu zeminou alebo pilinami, pričom na vrchu nechajte dostatok miesta na uzavretie. Navrch nasypťte semená trávy tak, aby boli čo najbližšie k povrchu.

2. Tvarovanie indiána:

Zaviažte pančuchu gumičkou tak, aby ste vytvorili guľatý tvar. Pomocou ďalších gumičiek vytvorte malé uši alebo iné detaily podľa vašej fantázie.

3. Dekorovanie indiána

Prilepte oči na prednú časť guľky. Vystrihnite čelenku a ozdoby z farebného papiera alebo filcu a prilepte ich na vrch guľky. Môžete pridať ďalšie detaily, ako sú perie alebo korálky, aby bol indián farebný a zaujímavý.

4. Výsadba a starostlivosť:

Položte indiána do malého kvetináča alebo misky na svetlé miesto. Pravidelne zalievajte, aby semená trávy mohli klíčiť a rásť.

5. Pozorovanie rastu:

Sledujte, ako tráva rastie a vytvára „vlasý“ vášho indiána. Môžete si viesť denník o tom, ako sa vyvíjajú výhonky na jeho hlave.

Na záver týždňa zorganizujte malú výstavu indiánov z trávy a diskutujte o ekosystéme a dôležitosti rastlín v našom prostredí.

◆◆◆

Zmena začína teraz

◆◆◆

Žiaci zo saleziánskej školy, zdroj: SAVIO o. z.

136 rokov pôsobia Saleziáni dona Bosca medzi obyvateľmi Ekvádora. Počas týchto rokov sa ich misie rozrástli na území celej krajiny, a sú rozdelené do troch oblastí: pobrežnej, vnútrozemskej a Amazónie.

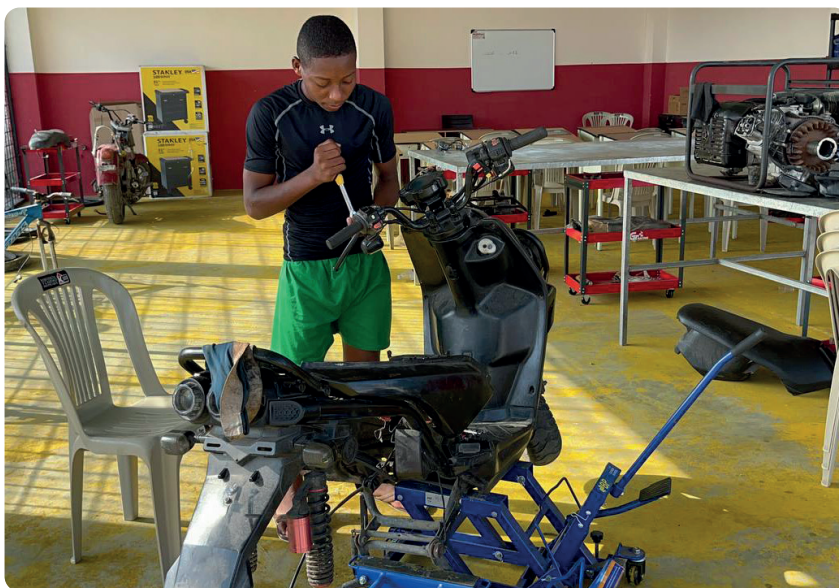
Naša tohtoročná Tehlička pomáha práve obyvateľom **pobrežnej časti misie v San Lorenzo** v oblasti Esmeraldas, kde saleziáni pôsobia posledných 44 rokov. Za tento čas dobre spoznali, čo trápi miestnych ľudí, s čím každodenne zápasia, a z toho sa zrodil aj projekt pre misiu San Lorenzo. Misia, ktorú tvorí najmä afroekvádorské obyvateľstvo, je každodenne vystavená chudobe a násiliu. Naším cieľom je spolu s miestnymi saleziánmi a partnerskou organizáciou JUWE pomôcť čeliť tomuto nebezpečnému vývoju. Pomoc sa týka niekoľkých oblastí:

» Pre mladých ľudí, ktorí ukončili základnú školu, chcú Saleziáni dona Bosca zabezpečiť špeciálnu prípravu na strednej odbornej škole. **Tehlička pre Ekvádor pomôže vybudovať priestor, kde sa budú môcť mladí ľudia zúčastňovať kurzov odbornej prípravy a zároveň získať podporu pri zakladaní svojho vlastného podnikania v oblasti, kde sú minimálne vyhliadky na čestne zarobené peniaze.**

Čo naučili domorodci slovenského misionára dona Odrobiňáka?

Trpezlivo a bez zhonu

„Predovšetkým byť viac trpezlivý a nenaháňať sa za prácou. Častejšie navštevovať rodiny, komunity, zúčastňovať sa ich programov a podujatí. Mať na nich čas a vedieť sa k nim priblížiť, porozprávať, zažartovať, zahrať. Byť usmievavý a spokojný, nehanbiť sa, aj keď sa niečo nepodarí. Zaujímať sa o ich život, pomáhať v ťažkostiach, poradiť, usmerniť, v chorobe potešiť a dať dobrú radu ako sa vyliečiť, či ponúknuť nejaký liek. Zúčastňovať sa smutných udalostí, ako úmrtia a rodinné nešťastia. Väčšinou sú Šuari sebavedomí, nebojácni, hrdí až ambiciózni, veľmi pohostinní ľudia.“

» Pritom si uvedomujú, aké dôležité je pracovať s rodinami detí. V rámci projektu bude ponúkaná aj **psychologická podpora a práca s rodičmi** s cieľom predchádzať domácej násilii.

» Okrem toho majú rôzne **voľnočasové aktivity so zameraním na ekologickú udržateľnosť** za cieľ zmysluplne zamestnať deti a mladých ľudí počas dňa a zároveň ich upozorniť na dôležitosť ochrany životného prostredia.

Tohtoročná Tehlička pozýva zapojiť sa do projektu pre ekvádorské deti a mládež, ktorého cieľom je zlepšiť životné podmienky, v ktorých vyrastajú, a kde sú každodenne obklopené všadeprítomnou chudobou a násilím v meste San Lorenzo v provincii Esmeraldas.

6. TÝŽDEŇ
14. 04. – 20. 04. 2025

*Zážitky slovenského misionára
dona Antona Odrobiňáka z jeho
ekvádorskej misie.*

OD PÔSTU PO VEĽKÚ NOC

Chcem vám priblížiť niekoľko významných momentov a zážitkov od Popolcovej stredy až do Veľkonočnej nedele. Pred Popolcovou stredou som mal v pláne navštíviť jednu vzdialenú osadu pri rieke Macuma. Bola to prvá návšteva tejto komunity a nevedel som, ako ju zrealizovať.

Z Taishe, kde mám komunitu, som odchádzal v nedeľu poobede. Terénou motorkou Yamaha som sa premiestnil do Tuutin-Entsa a vo farskom domčeku prenocoval. Na druhý deň po nočnej búrke sme s inými cestujúcimi pokračovali motorovým člnom dve hodiny dolu po prúde rieky. Počasie bolo nádherné. Svietilo slniečko. Cestou sme pozorovali rozvodnenú rieku s nebezpečnými zákrutami, plávajúce brvná, zeleňou po-

rastené brehy, jasnú modrastú oblohu. V pokojnejších častiach rieky, na trčiach konároch stromov, sme videli - „tortugy” - čierne vodné korytnačky, ktoré sa nehybne vypekali na slniečku. Na zelenom ostrovčeku sme zazreli malého krokodila, ktorý sa ležérne ponoril do vody a zmizol. Po dvoch hodinách cesty sme sa občerstvili v „pobrežnej reštaurácii” - šuarskej chatrči, kde sa ponúka jedlo. Zjedli sme si „peskado” - rybu s yukou a platanom - zeleným banánom. Na pitie nesmie chýbať „nichiamanč - čiča”, tradičný domorodý nápoj Šuarov. Po polhodinovej prestávke sme pokračovali. Prišli sme na dohodnuté miesto, kde ma čakal katechéta. Pozdravil som jeho ženu, ktorá mi ponúkla „čiču”. Vysvetlil som im môj plán navštíviť osadu Iniyua. Potreboval som sprie-

Prinášanie obetných darov vo farnosti Esmeraldas, zdroj: Archív SAVIO o. z.

vodcu a pomoc s ruksakom. Katechéta sa ponúkol, že ma bude sprevádzať. Zohnal malého koníka nízkej a štíhlejšie postavy. Zháčil som sa a spochybnil, či bude mať dosť síl. Felipe ma uistil, že vydrží a pomohol mi dostať sa do sedla. On nás odzadu sprevádzal a povzbudil ma, že po dvoch hodinách dorazíme do osady. Zrazu sa stratil a ja som ho už v tento deň nevidel. Kráčali sme pralesom po úzkom a miestami bahnatom chodníku. Sklonil som sa až k hlave koňa, aby som sa vyhol nebezpečným konárom a trňom. Odhadzoval som ich od seba, pričom som mal dorážané prsty a škrabance na rukách. O tričko ani nehovorím! Roztrhlo sa! Raz som takmer spadol z koňa. Ruksak sa zachytil o nízku lianu s trní. Začal som padať dozadu. Kôň pokračoval.

Rukami som bojoval s lianou, aby som sa oslobodil. Podarilo sa! Z posledných síl som sa zakvačil nohami o slabiny koňa a vyšvihol do sedla. Povzdychol som si a poďakoval Márii za ochranu. Po troch hodinách sa objavil prvý domček v Iniyua. Chvála Bohu! Mladší chlapci sa postarali o koňa. Využil som potôčik, umyl som sa, vymenil tričko a išiel hľadať kaplnku. Sprevádzal ma starší pán, ktorý ma priviedol na miesto. Vstúpil som do kaplnky, prežehnal sa a zložil ruksak. O malú chvíľku sa objavili zvedavé deti a ja som sa im prihovril. Čoskoro sa objavil ďalší dospelý človek. Bol to katechéta. Poznali sme sa už z jedného stretnutia. Pozdravili sme sa, porozprávali a naplánovali program mojej návštevy. Dohodli sme sa na večernom ruženci a skorej rannej sv. omši.

Slávenie sv. omše za účasti mladých, saleziánska misia, zdroj: Archiv SAVIO o. z.

Nasledujúci deň som musel vyraziť zavčas, stihnúť kanoe do Tuutin-Entsa, kde som mal na Popolcovú stredú naplánovanú sv. omšu. Po jedle a modlitbe som sa zložil na lavičku a zaspal. Spacák ostal v rucksaku a to bola chyba. V noci som počul prudký lejak a cítil, že po mne niečo lezie. Únava bola silnejšia a ja som týmto veciam nevenoval pozornosť. Ráno som bol celý červený a doštipaný od drobných mušiek „zankudov“. Po rannej sv. omši som sa s mojím koníkom vydal na spiatočnú cestu. Zdalo sa mi, že je odpočínutý. Hľadal som vyvýšené miesto, aby som sa dostal do sedla. Natrafil som na malý pniček a pritia-

hol koňa k nemu. Akosi sa mu nechcelo. Stále som ho priťahoval za uzdu. Myslel som si, že vzdialenosť je dostatočná, postavil sa na mokrý pniček a vyšvihol jednu nohu. Odhad bol zlý. Jednou nohou som sa zakvačil o sedlo a druhá ostala na pničku. Noha z mokrého pnička sa pošmykla a ja som sa ocitol pod koňom. Kôň sa splašil, vyhodil prednými kopytami do vzduchu a dopadol vedľa mojej hlavy. Božia pomoc a ochrana našej Matky opäť stála pri mne.

Zaujímavosť

Pôsobivou udalosťou počas Svätého týždňa je procesia Jesús del Gran Poder v hlavnom meste Quito. Približne štvrt' milióna ľudí sa jej každoročne zúčastňuje v uliciach hlavného mesta, kde sú mnohí v maskách, odetí vo fialovom oblečení, nesú ťažké kríže, bičujú sa a prejavujú svoju oddanosť utrpeniu Pána Ježiša. Táto tradícia pochádza zo Španielska, z čias baroka, a dodnes priťahuje na Veľký piatok viac ako 200 tis. ľudí.

Po týchto skúsenostiach som už nemal chuť vyštverieť sa do sedla. Rozhodol som sa kráčať pešo. Po dvoch hodinách som prišiel k Felipovmu domu. Vyhľadal som ho, poďakoval sa za koňa a utekal k rieke čakať kanoe do Tuutin-Entsa. Pri vode som zložil ruksak, poumýval sa, dotiahol modlitbu a trpezlivo čakal. Okolo sa preplavili dve lode, ale pre nadmerné zaťaženie ma nezobrali. Keď sa zvečerilo, sklamaný som sa po-

bral do kaplnky uložiť k spánku. Ponatieraný framykoinovou masťou som zaspal. Ráno po zobudení som opäť išiel k rieke. Okolo obeda sa objavilo kanoe. Lodivod bol zhovievavejší a zobral ma. Po dvoch hodinách pokojnej plavby sme dorazili do prístavu Tuutin-Entsa. Večer ma čakala sv. omša s udelením popolca. Neprišlo veľa ľudí, lebo do obeda sa slávila liturgia Božieho slova, ktorú slávil katechéta.

Slovenský misionár don Odrobiňák v Amazónii počas slávnosti Palmovej nedele, zdroj: Anton Odrobiňák, SDB

V Kvetnú nedeľu sa vonku požehnávali ratolesti. Prišlo pomerne veľa ľudí. Počasie bolo nádherné. Obrady sme robili v duchu šuarskej liturgie. Obradov Veľkého štvrtku sa zúčastnil predseda okresného úradu a niektorí poslanci, ktorí zaujali vyhradené miesta pri obrade umývania nôh. Na Veľký piatok sme mali naplánovanú krížovú cestu. Neprišlo veľa

ľudí. Slávnosť Zmŕtvychvstania Pána sme začínali za tmy o 4.00 hod. ráno. Mladí spievali, tancovali okolo ohňa a v sprievode všetkých sa premiestnili do kaplnky. Liturgia bola pomerne dlhá a skončili sme ju okolo 7.00 hod. s tradičným obradom požehnania čiže, ktorá sa vždy ponúka pri významných náboženských, kultúrnych a spoločenských slávnostiach.

ZADANIE NA 6. TÝŽDEŇ

Svätý týždeň je časom, kedy si uvedomujeme, čo všetko pre nás Boh urobil. Skús aj ty počas tohto týždňa slúžiť ľuďom, ktorých stretneš. Môže ísť o malú vec, ako je pomoc v kuchyni s vyložením umývačky alebo pomoc s vešaním bielizne. Môžeš urobiť aj niečo odvážnejšie, prihovor sa niekomu, kto je smutný a koho si nik nevšíma. Urob to len tak, bez očakávania odmeny. Inšpiráciou nám môže byť aj slovenský misionár Anton.

AKTIVITY NA TENTO TÝŽDEŇ

Záhrada vzkriesenia

Vytvorte si záhradu vzkriesenia a takto sa spoločne s Tehličkou pripravte na slávenie Veľkej noci.

Čo budete potrebovať

- » semená trávy
- » staré pančušky (silónky)
- » zeminu alebo piliny
- » oči (môžu byť kúpené v papiernictve alebo vyrobené z papiera)
- » farebný papier alebo kúsky filcu na čelenku a ozdoby
- » lepidlo
- » voda
- » malý kvetináč alebo pohár

Ako postupovať:

1. Do veľkého črepníka nasypete zeminu a do nej zasadíte mach a živé kvety, trvalky. Odporúčame ich umiestniť do zadnej časti, aby vám vznikol priestor na umiestnenie prázdneho hrobu a priestor na vybudovanie kopca na ňom.
2. Do strednej časti umiestnite malý črepník naležato tak, aby vám vznikol hrob, ktorý obložíte zvyšnou zeminou a machom.
3. Môžete začať s dekoráciou záhrady. Vedľa malého črepníka umiestnite veľký kameň, okolo môžete doplniť kamienky, seno, mach a čokoľvek, čo ste si nazbierali.
4. Z paličiek a špagátu si vytvorte tri kríže.
5. Umiestnite ich na vrch kopca a na stredný z nich môžete prehodiť fialovú stužku symbolizujúcu utrpenie a zároveň kráľovskú hodnosť Pána Ježiša.

Fotka č 5 Záhrada vzkriesenia.jpg

AKO TENTO ROK POMÔŽE TEHLIČKA?

**Prostredníctvom verejnej zbierky
Tehlička pre Ekvádor chceme pomôcť
vybudovať priestor, kde sa mladí ľudia
budú môcť zúčastňovať kurzov odbornej
prípravy a zároveň získajú podporu pri
zakladaní svojho vlastného podnikania
v oblasti, kde sú vyhliadky na čestne
zarobené peniaze minimálne.**

**Pomôžeme podporiť aj
psychosociálnu pomoc pre ekvádorské
rodiny a voľnočasové aktivity pre deti
z extrémne chudobného prostredia
na misii v San Lorenzo.**

**Pridajte sa aj vy a pomôžte nám
pomáhať na www.tehlicka.sk**

Verejnú zbierku Tehlička podporili:

Partneri

Mediálni partneri

Organizátor

Ďakujeme

Zostavili

Monika Wachira Nováková, Peter Krivda,
Anton Odrobiňák, SDB

Tlač

ProfiPrint, s.r.o.

www.tehlicka.sk

Vydalo: SAVIO o. z.,

Miletičova 7, 821 08 Bratislava,
prvé vydanie, Bratislava 2025

SAVIO o. z. prostredníctvom zbierky Tehlička podáva už dvadsať rokov pomocnú ruku tam, kde je to najviac potrebné. Tehlička 2025 má za cieľ podporiť príležitosti na vzdelávanie detí a mladých v Ekvádore.

Pre viac informácií navštívte www.tehlicka.sk, www.savio.sk alebo nás sledujte na Facebooku a Instagrame SAVIO. Kontaktovať nás môžete na tehlicka@savio.sk. Vopred ďakujeme za akýkoľvek príspevok.

IBAN: SK69 1100 0000 0026 2085 2641, Variabilný symbol: 2503045002.

Za každý dar vopred ďakujeme a vyprosujeme hojnosť Božích milostí.

SAVIO

Tehlička